

Két falusi fiatal útja a munkásosztályig

Nagyot koppanva ütődik a toronydarú hosszú nyakára, a géme akasztott tartály a deszkákön. Egy pillanat és a tartály szétnyílik szájából zizegve, susorogva ömlik szét a beton. Csikorognak, sírnak a taicskák kenetlen kerekerei, suhognak a lapátok, öntik a kavicsos masszát a gömbvasszerelés közé, a deszkágyakba.

Pezseg az élet, szaporán halad a munka a készülő épület hatodik emeletén. A toronydarú, ez a sokoldalú gép húzza fel a nehéz terhet a nagy magasságba. Nem kell cipelkedniök a szállító segéd munkásoknak emeletről emeletre. Helyükbe hozzák a téglát, a betont, nekik csak szét kell vinni a földemen. Így épül a Molotov-téren a háború alatt szétbomlott és kiégett Vigadó mellett a Mélyépítési Tervező Intézet új székháza.

Gál Boriska jól forgatja a szekerét

A terv számos ilyen középület emel az ácsok, kőművesek, vasbetonosok, szerelők kezével és az építés ütemét gyorsító, a faszaszt munkát elvégző gépekkel. Az építők munkások csapata naponta új munkára lendül, hogy a pártkongresszus tiszteletére új győzelmeiket arasson.

A dicsőség tábla sok nevet sorolt már fel nap-nap után a kongresszusi versenyben. A héten többször került oda Gál Boriska ács neve is. Ki ez az ács? »Ugyes, szorgalmas leány, jól forgatja a szekerét — ez a véleménye róla Csik Pál elvtárs, sztahanvista főművezetőnek.

Valóban így van: Gál Boriska háromnapos átlaga 150 százalék volt a héten és az ácsok között az élen haladt. Az Országos Lakásépítési Vállalat üzemi lapja is közölte jó teljesítményeit, de beszámolt másról is vele kapcsolatban. »Női csapatunk eredménye az Alapfokú Tornászcsapatbajnokságban 193 pont volt. Az egyéni versenyben első helyezést ért el Gál Boriska 39 ponttal.«

138 százalék!

Gál Boriska májusban jelenkezett ácsát képzésnek. Szorgalmasan tanult és novemberben sikerrel vizsgázott. Az iskolában, valamint a gyakorlati munkában elért eredményeit ácsokról oklevéllel tüntették ki. A vizsgát követő héten 138 százalékkal bizonyította be, hogy az ácsszakmát jól megtanulta.

Világosbarna hajtincsei kikandakálnak a fehér sálkendő alól, amelyely fejét bekötötte. Keskeny arcából hatalmas barna szem csillog. Tápiógyörgyerő került évekkel ezelőtt Pestre. Egy »úri családna« háztartási alkalmazottként robotolt. Ide-oda ráncigálták, néha majd beleszakadt a munkába. »Lassan felnyitott a szemem — mondja. — Ha többet dolgoztam is, a bérem csak ugyanannyi maradt. Meguntam ezt az életet, felmondtam. Átképzőnek jelentkeztem. Itt aztán megtaláltam az igazi otthonomat.«

Gál Boriskának állandóan van munkája. Becsületesen megfizetik a teljesítményét és lehetőséget adnak neki továbbképzésre is. Tagja a vál-

lalat népi táncosportjának, kedvelt sportja a torna és az úszás.

Az ősszel beiratkozik a dolgozók gimnáziumába, mert nagyon szeret tanulni. Rendszeresen jár moziba és olvassa a haladó szépirodalmi könyveket. Nemcsak a munkahelyi dolgozói büszkének rá, hanem édesanyja is. A családban ugyanis ő az egyetlen szakmunkás. A többi földmunkás.

A pártkongresszus tiszteletére 130 százalékos teljesítményt vállalt. Ezt már 150 százalékra teljesítette. Bebizonyította, nincs igazuk maradi gondolkodású szaktársainak, akik még mindig úgy vélekednek, »nő nem való ácsnak«. A maga és a többi dolgozó nevében rácafozott erre. »Megvédtem a nők becsületét. A 150 százalékkal megmutattam, nem vagyunk gyengébbek. Elbánnak a vizes deszkával is. Jobban megszorítjuk a fűrészt nyelét és akkor jobban visz — mosolyog, miközben egészséges arcáról életöröm sugárzik. Gál Boriska 19 éves, májusától tanulta meg az ácsszakmát. Bebizonyította, hogy a faluról felkerült leányok megállják a helyüket a férfiak mellett a szocializmus építéséért folyó harcban.

Körmendi András halála

Mert az építkezés harcot jelent. Kemény küzdelmet az anyaggal. »Ezt a telket kell beépíteni.« Mielőtt azonban erre sor kerülne, el kell végezni az előkészítő, felderítő munkát. A munkahelyek előőrsei a kubikosok, akik az épület alapjait ásák ki. Szerte az országban hatalmas építkezések folynak. Ezer és tízezer kubikos vesz részt a gyárak, üzemek, lakóházak, iskolák, óvodák építésében. A föld csakányozása, kiásása, lapátolása, elszállítás a legnehezebb fizikai munkák közé tartozik. Régen ez a munka arra edzette meg az embert, hogy a tengernyi kintőlőst, megpróbáltatást el tudja viselni. Most ez a munka megacélozza, felvértezi a földmunkást az új, még szebb életre, a szocializmus építésére.

A kubikosok nagy családjából került a Szerelőipari és Szigetelő Vállalat központjába Körmendi András. 12 éves kora óta a felszabadulásig a

föld lenézelt robotosa volt a pusztatényői 2000 holdas Léderer- és az 1000 holdas Jolenák-féle birtokon. Negyven fillér napszámot kapott, amikor a vadrepét szedte ki a kukoricából vagy a búzából. Még 15 éves sem volt, amikor 95 fillér napszámmal szúrta ki a szemét a földbirtokos egy nap lucernakaszálásért.

A felszabadulás után a szolnoki rádióállomásnál dolgozott, majd különböző építkezéseken. Decemberben a Győri Vagongyár építkezéseire tagú brigádot szervezett, amelyik szállítani műszakot vállalt. Ezzel akarta kifejezni halálát az apja öt hold földjéért, amelyet a felszabadulás után kapott, a Sztálinecekért, amelyek jól megdolgozzák földjüket és előkészítik a nyári bővebb termésre. Pusztatényői többszáz dolgozó paraszta szeretőjét akarta kifejezni gyárapodó, fejlődő közegükért, amely 30 új házat kapott a többi között.

Mérnök lesz belőle

Körmendi András brigádja becsülettel végrehajtotta a vállalatot. A gyár főútona mentén készült csatornát határidő előtt átadták rendeltetésének. Ezzel elősegítették, hogy az öntőde és a kovácsműhely között a közlekedés zavartalanra vált ismét. A szállíni műszakban elért magas eredményéért pénzjutalmat kapott, majd nemrég a vállalat központjában a normafelmérést bízták rá. A normafolyamot már korábban elvégezte. Az ott tanultakat azonban kevésnek találta. Hihetetlen szorgalom — még inkább akarat — feszül benne. Amit elhatároz, tüzön, vizen keresztülviszi. Egy hét alatt megtanulta az öt különböző számológép kezelést, hogy még gyorsabban kiszámítsa a normafelvételeket. Tovább akar fejlődni. Le akarja tenni a szakértetségét, hogy beiratkozhassék a Műszaki Főiskolára. Mérnöknek készül. A Párt és népi demokráciánk lehetővé teszi számára, segíti elhatározása végrehajtásában.

Körmendi András — egy a sok ezer falusi dolgozó közül, akik jó munkája után új beosztásba helyezték. A szocializmus építésében ebben a munkakörben értékesebb munkát fejtethet ki.

Újjászervezik a Mérnök-továbbképző Intézetet

A műszaki értelmiség szakmai színvonalának emelésére átszervezik a Mérnök-továbbképző Intézetet. Az intézet látja majd el a gyakorlatban működő mérnökök tudományos és szakmai továbbképzését, megismerteti az élenjáró szovjet technika tudományát, előkészíti mérnökeinket, mérnöki funkcióban működő, vagy ilyen felkészültséggel rendelkező technikusainkat az ötéves terv műszaki fejlesztési feladatainak megoldására. Iparágunként és azon belül is szakosított tanfolyamokat rendeznek. A vidéki üzemek mérnökeit a nagyobb ipari gócpontokban rendezett tanfolyamokkal vagy levelező oktatással kapcsolják be a továbbképzésbe. Az újjászervezett Mérnök-továbbképző Intézet első tan-

folyamának ünnepélyes megnyitása február 24-én, délután 5 órakor lesz a Műszaki Egyetem kémiai épületében.

— V. A. Vizgít »Az öntözeti gyapot agrotechnikája«, a szovjet tudomány és gyakorlat tapasztalatait bocsátja fejlődő gyapottermelésünk rendelkezésére. Az agrotechnikai útmutatók, tapasztalatok a mi számunkra különösen értékesek. (Mezőgazdasági Könyvkiadó.)

— Bjelonogov—Kondratov »A szarvasmarha mesterséges termékenyítése« című brosrúrában a mesterséges megtermékenyítés jelentőségét ismerteti. A minisztertanács az állattenyésztés fejlesztésére vonatkozó rendeleteinek sikeres teljesítésénél nagy szolgálatot tesz ez a brosrúra.

Erenburg az író kötelességéről

tehetséget nem osztogatták semminemű árulósztóban), igen, lehet rosszabbul írni, mint ő! De nem szabad rosszabbul gondolkozni, érezni, bánakodni és örvendezni, mint ők. Hiszen mi úgy léptünk az irodalomba, hogy szilárdan tudtuk: ez nem mulatság, nem játék a szavakkal, nem pihenés, hanem — az ember, a nép, a testvérség és az igazság eszméinek szolgálata... Emlékszem, mit mondott Bjelinszkij a költőről: »...ővé a jog, hogy az emberi természet nagességét hirdesse, de ugyanúgy joga üldözni az embert meggyalázó társadalom hazug és esztelen alapjait.« Harcolni azok ellen a hazug alapok ellen, amelyekről Bjelinszkij beszél az emberi méltóság nevében — íme, az író kötelessége, rendeltetése. Az író nem gyűjti egyúvé az események jegyzőkönyveit, nem iktatja be a létezőt: az író feltárja az emberi szív kincsesházát, vajjon nem ezért nagyok-e nagy elődeink Puszkintól és Lermontovtól Csehovig és Gorkijig? Nem ettől erősek-e szovjet irodalmunk legjobb alkotásai?

Népkünk nagy irodalmat teremtett. Megteremtette már azokban az időkben, amikor még nem volt képes kiegyenesedni és teljes hangján beszélni. Valamennyien tudjuk, hány kiváló ember van a mi szovjet országunkban. Az újságok róluik és tetteikről írnak. A mi kötelességünk — meg-

mutatni ezeket az embereket, akik ilyen egyszerű tettekre képesek és átadni mindenkinek a szovjet emberek lelki gazdagságát. A nép — nem mechanikusan megállapított egység (még kevésbé — törtszám), a nép az teljes és szerves valami és az az író, aki — mint Bjelinszkij mondta — megvédi az emberi természet nagességét, ezt a népet kell, hogy szolgálja.

Nekem, mint egész sor kartársamnak, nem egyszerre táruult fel az emberi kultúra egyetemlegessége és örökletessége. A történelmet gyakran fejezetként olvassuk, anélkül, hogy a fejezeteket egymással összekapcsolnánk. Olykor a földrajz akadályoz meg abban, hogy a történelemmel úgy foglalkozzunk, ahogy kellene. Közben azonban folytatódik a stafétafutás és Prometheus tüze kézzel kézzel jár. A stafétát nemcsak nemzedékek, hanem olykor — népek is átveszik. Ki kétéltelhetik abban, hogy most éppen rajtunk van az emberi kultúra sorsáért való felelősség, nemcsak értékeinek megőrzését, hanem a kultúra kiszélesítését, elmélyítését illetően is.

A bibliai bölcs mondja: van idő köveket gyűjteni és van idő köveket hajtani. Ez a bölcs nem látta előre, hogy némelyek gyűjtik, mások hajtják a köveket, hogy nagy-

Meghalt Bajor Gizi, a Magyar Népköztársaság Kossuth-díjas kiváló művésze

»A Nemzeti Színház vezetősége, művészei és minden dolgozója fájdalomtól megrendülten tudatja, hogy Bajor Gizi, Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, a Nemzeti Színház örökös tagja, 1951 február 12-én, gyógyíthatatlan betegségben, tragikus hirtelenséggel elhunyt. Harminchétt esztendőn keresztül volt a Nemzeti Színház tagja. Pályafutása alatt eljutott a színművészet legmagasabb csúszára. Egyik legkimagaslóbb képviselője volt a magyar színjátszásnak, méltó folytatója színművészetünk legnemesebb hagyományainak, Déryné, Jászai Mari, Márkus Emília művészetének. A felszabadulás után érte el művészetének

teljességét, kiérdemelve a Magyar Népköztársaság legmagasabb kitüntéseit. Mindenki számára felejtethetetlenek az utolsó évek legnagyobb alkotásai: Shakespeare Kleopátrája, Lope de Vega Dianája, Tolsztoj Karenina Annája és Schiller Lady Milfordja, amelyben még néhány nap előtt is a közönség elé lépett. Halálának hírére a Nemzeti Színház dolgozói a színpadon gyűltek egybe és egyperces néma szünettel áldoztak a nagy művészen. Emlékének tisztelete arra kötelez, hogy szeressük a színművészetet, becsüljük meg közönségünket és pályatársainkat, mint ahogy ő tette egész életében.«

Ítélet a tatabányai bányászszerecsétlenség ügyében

A budapesti megyei bíróság Roósztanácsa hétfőn hirdette ítéletét a tatabányai bányászszerecsétlenség miatt letartóztatott ügyében. Bende József bányamérnököt, a XII. akna volt üzemvezetőjét 15 évi, Becsák József főbányamester, volt üzemvezetőhelyettes 15 évi és ifj. Kornély József volt körzetvezető 6 évi börtönbüntetéssel sújtották. A vizsgálat megállapította, hogy a bányászszerecsétlenség az ő sorozatos bűnös mulasztásai következménye.

Mindhárman tudták, hogy a XII. akna metángáz, ennek ellenére elmulasztották a legelemibb óvintézkedéseket, a biztonsági szabályzattal ellentétben nem szellőztették megfelelően a bányát.

Bende József bányamérnököt előző munkahelyéről szabotázs gyanúja miatt azonnali hatállyal bocsátották el 1948-ban. Ezután lett a tatabányai XII. akna vezetője. Rendszeresen jelentették neki a bányában levő hibákat, mégsem intézkedett. Hiába mentek hozzá a bányászok panaszkodni, hogy egészségtelen a munkahelyük, állandóan fáj a fejük, hiába kérték, hogy javítsák meg a szellőztető berendezést, nyersen elküldte őket másokhoz, mert az »nem rá tartozik«. Még csak nem is igyekezett javítani a termelési érdekeket felvetett hibákon. Bűnösen hanyag munkájával, az ellenőrzés teljes elmulasztásával 81 hős bányász halálát okozta.

Becsák Józsefet a Horthy-rendszerben nevezték ki főbányamesterre s abban az időben kitűnően dolgozott. Mint a MEP tagja, hűvetek dolgozott fasiszta pártja számára. Jelentéseket adott a bányászok »hangulatáról«, a kommunista tevékenységéről. Hajszára volt a bányászoknak, minél több szemet akart adni kapitalista gazdáinak. Meg is kapta ezért a jutalmát, Horthy bronz érdeméremet és kitüntető oklevelet adományozott számára.

A felszabadulás után alkalma volt becsületes munkával jóvátenni bűnét. De ő megmaradt munkagyűlölőnek. Nem tette meg a bányában a szükséges biztonsági intézkedéseket, félrúgta az erre vonatkozó rendeleteket. Hiába panaszkodtak neki is a bányászok az egészségtelen munkakörülményekről, elküldte őket azzal, »majd kivizsgálom«. De ezután is minden maradt a régieben.

A szerecsétlenség napján a 28-as munkahelyen Klipács András vajúrt figyelmeztette Becsákot, hogy erős metánszagot érez. Felemelték a biztonsági lámpát és az elaludt. Ha a lámpa elalszik, öt százaléknál több a levegőben a gáz. A szabályzat előírja, hogyha két százaléknál több a gáz, úgy azonnal abba kell hagyni a munkát és nem szabad robbantani. Ennek ellenére azt az utasítást adta, hogy folytassák a munkát s zavarják szét a gázt sűrített levegővel (ez a módszer lényegében hatástalan), ahelyett, hogy a munkát leállítsa, a szabályzatban előírt gázszívó csövet odavezette volna a feljéshez. A szabályzat előírja, hogy ahol metángáz van, az elszívócsőnek két méterre kell lennie a munkahelytől. Itt pedig 30 méterre volt s így semmit sem ért. Ráadásul engedte, hogy paxittal robbantsanak, több mint ötszázalékos metán jelenlétében, holott két százalékos fölött már a másik, biztonságos robbantószerrel sem szabad lőni.

A bányászok az utasítás értelmében folytatták a munkát. Abban a pillanatban, amint a paxit robbant, felrobbant a munkahelyen levő nagytömögű metán is s a rossz szellőztetés és a biztonsági berendezések hiánya miatt tovább terjedt a többi munkahelyeken levő szénporon keresztül egészen az akna szájáig. A robbanás majd mindenkit — 81 bányászt — megölt az aknában dolgozók közül.

Harmadik társuk, ifj. Kornély József a Horthy-rendszerben a világi szék várományosa volt. A felszabadulás után a jobboldali szociáldemokraták közt tevékenykedett. Becsák nevezte ki a XII-es akna nyugati metánszűrés körzetének vezetőjévé. Ő sem törődött a szellőztetőberendezéssel, a biztonsági intézkedésekkel. El sem olvasta a biztonsági intézkedésekre vonatkozó rendeleteket. Vétkes hanyag — val szintén hozzájárult a szerecsétlenséghez.

Mindhárman vádlott beismerte a felhozott vádakot. A bíróság az ítélethozatalnál figyelembe vette az elkövetett mulasztások katasztrofális következményét. Azért nem hozott még súlyosabb ítéletet, mert a szándékosag az eljárás nem bizonyította.

Január 27-én ünnepelték a Moszkvai Írók Klubjában a 60 éves Ilja Erenburgot. Az estét A. Fagyjev nyitotta meg, az ünnepély szónoka Konstantin Fegyin volt. Nikolaj Tyihonov a szovjet békebizottság részéről üdvözölte Erenburgot, a békéért folytatott küzdelem egyik legkimagaslóbb, legfőbb harcosát. Erenburg válaszában a többi között ezeket mondta:

Szívem mélyéből köszönöm barátainak, író társainak és olvasóimnak a figyelmet és a jó szót. Ugyan mire van az embernek nagyobb szüksége, mint emberi melegségre. Ez teszi könnyűvé a munkát és a haladást előre.

Ugy lehet, nekem most hátra kellene tekintnem, hogy legalább néhány szót mondjak a megtett útról, mely eléggé hosszú és időnként zavaros volt. De én ebben a pillanatban nem arra akarok gondolni, ami volt, hanem arra, ami lesz. A jövőbe akarok tekinteni. Nagyon ritkán nyitom fel egy-egy régi könyvemet, de nem azért, mintha szegénylen, vagy megtagadnám őket, hanem azért, mert az embernek kevés az ideje, én pedig egy, talán két, sőt három könyvet akarok meg írni.

Mint minden író, én is ismertem a határozatlanság, a kételkedés és a hallgatás perceit. De engem az orosz irodalom támogatott, a mi nagy, mélyreható emberséges sok elődünk. Lehet elődeinknél rosszabbul írni (a

valódi lelki élet. S ezek az emberek most bombákkal hadonásznak. Le kell fegyverezni őket, mielőtt még pusztasággá változtatnák a városokat és az országokat. Ma már az összes népek harcolnak a békéért. És természetesen újra a jobb, a békés és bátor emberek járnak az élen. Mindannyiunknak oda kell adni minden erőnket ebben a harcban.

Osztintem megmondom: olykor nehéz felretenni a megkezdett regényoldalt és a tizedik vagy századik cikk írásába fogni. De megtagadhatja az író azt, ami minden ember kötelessége? Aligha...

Az ember öregszik, gyorsan elfárad, el is hamvad. Az író számára azonban nincs öregség: szenvedélyében, meg nem írott könyveiben él tovább. És fiatal addig a pillanatig, amíg el nem rántja papírrától (ez alkalommal már örökre), nem egy ember, hanem a halál. Ezt csak azért mondom, mert írni akarok...

Es most szívem legmélyéből köszönetet mondok annak az embernek, aki nekem is, mint mindenkinek, segített megírni azt, amit megírtam és aki továbbra is segíteni fog írnom arról, amiről álmodoztam. Ez az ember velem volt a fronton is, velem volt zafos tömeggyűléseken, melyeket a békének szenteltek és velem van csöndes éjszákban, szobámban, amikor kézirattól főlök. S amikor mélyreható hálámot fejezem ki neki, ez a hála egyben nagy, hatalmas népünknek is szól.